

"Slag om Europa" in De Volkskrant (8 mei 1948)

Source: De Volkskrant. Katholiek Dagblad voor Nederland. dir. de publ. Kolkman, J.A. ; RRéd. Chef Romme, C.P.M. 08.05.1948, n° 7.129; 25. Jg. Amsterdam: De Volkskrant.

Copyright: (c) de Volkskrant bv

URL: [http://www.cvce.eu/obj/"slag_om_europa"_in_de_volkskrant_8_mei_1948-nl-691bd744-36a0-4a63-9f30-5d5e0fab30ae.html](http://www.cvce.eu/obj/)

Publication date: 17/09/2012

In de smeltkroes

Slag om Europa

Tussen het pan-Europa van Coudenhove-Calergi en het Verenigd Europa van Winston Churchill en vele anderen ligt de tweede wereldoorlog, die het aanzien van Europa veranderde. De idealist Coudenhove ontmoette sympathie en beleefde belangstelling. Maar zijn denkbeelden misten de harde ondergrond van bittere noodzaak. Zijn alternatief: Verenigd Europa of geen Europa leek zo ver verwijderd van de werkelijkheid, zolang in het Westen de toen nog grote democratieën rust, orde en veiligheid schenen te garanderen, zolang voor de kleineren neutraliteit een in de eerste wereldoorlog gerijpte wijsheid was. De tweede wereldoorlog echter – die, zoals Churchill geschreven heeft, gemakkelijk voorkomen had kunnen worden, indien de grote democratieën de brandhaard tijdig hadden uitgetrapt – heeft alle gevestigde waarden omver geworpen. Het politieke en militaire evenwicht in Europa is verstoord. Neutraliteit is een verouderd begrip, waarnaar vandaag nog slechts Zweden en Zwitsers te handen uitstrekken. De gedegen, huishoudelijke souvereiniteit van voorheen is een fictie. Europa ziet zich geplaatst voor de historische noodzaak van een Europese groepering, die het evenwicht zal moeten herstellen. De lessen der historie zijn als natuurwetten. Indien Europa zelf niet ingrijpt, zal het evenwicht hersteld worden, zonder Europa en over Europa heen.

De idee van het verenigde Europa – voorlopig de verenigde Zestien Landen – leeft vandaag in de harten van miljoenen Europeanen. Hier zijn sympathie en belangstelling geen toepasselijke woorden meer. Hier spreekt de dringende noodzaak, tegen een achtergrond van dreiging. De dreiging van een enorme macht, die haar aanloop neemt bij de koude wateren van Wladiwostok en die, over twee continenten heen, naar het warme water van Noordzee en Middellandse Zee tracht te reiken. Het Europa-Congres in Den Haag wil de geesten, die nog aarzelen, die nog afzijdig staan door onverschilligheid of partijsectarisme, tot het besef brengen, dat de tijd voor handelen gekomen is. Niemand ontveinst zich de moeilijkheden op economisch en politiek terrein vooral. Ook de moeilijkheden van een latere orde, want het Verenigd Europa stuit geen enkel Europees volk uit. Maar niemand ook, die de afstand meet, die reeds is afgelegd, sinds Winston Churchill twee jaar geleden in Fulton de wereld in opschudding bracht, kan op goede gronden zeggen, dat de volgende etappes te zwaar en het einddoel onbereikbaar zullen zijn.

“Dit is een beweging van volkeren en niet van partijen”, zo zei dezelfde Churchill gisteren in Den Haag. De naam Churchill, de realist en Europeaan, zal voor altijd verbonden blijven aan deze grootse opging. Maar het zou verkeerd zijn te sterk het accent te leggen op deze ene figuur. Het gezond verstand van Churchill is het gezond verstand van Ramadier en Herriot, van Reynaud en Van Zeeland en van miljoenen naamlozen. Bevin en Attlee, de politieke tegenstanders van Churchill, mogen een langzamer tempo voorstaan, zij weten dat de vorming van een werkelijke Derde Macht de enige redding voor Europa is. Toen Bevin in het begin van dit jaar zijn plannen voor een Westerse Unie ontvouwde, grepen zijn argumenten terug naar Fulton. Misschien heeft de Britse minister zich toen even een afgerond geheel gedacht, gevormd door een aantal Westeuropese mogendheden met haar imperia. Brussel is sindsdien getekend, maar met of zonder overzeese gebiedsdelen mist de Westerse Unie het gewicht, dat alleen de Zestien, met inbegrip van Duitsland, in de huidige machtsverhoudingen een voldoende kan geven. De tijd kan komen, dat dezelfde Bevin – wederom door het tempo der gebeurtenissen verrast – teruggrijpt naar een Congres, dat geen officiële opdracht noch gezag had, maar dat in de slag om Europa slechts verstandige adviezen verstrekke. Zeker is, dat nooit in de geschiedenis van Europa of de wereld ambtloze burgers met zoveel moreel gezag aan regeringen en parlementen de weg hebben gewezen.

De grootste praktische moeilijkheid bij de verwezenlijking van een Verenigd Europa is noch het economische wespennest noch de politieke tegenstellingen. Democratische volkeren kunnen elkaar, nu de tijd dringt, de hand reiken over deze dubbele barrière heen. De grootste hindernis wordt gevormd door overgevoeligheid en sentiment. De Britse Labourregering mijdt Den Haag, want Churchill is haar politieke tegenstander. De meeste democratische socialistische partijen van Europa gaan haar eigen weg. Zij betreuren de onvermijdelijke breuk met het dictatoriale marxisme van het Oosten. Zij bieden onvoldoende weerstand aan de druk van hun luidruchtige linkervleugels, die anti-Europees georiënteerd zijn. Verward in de oude marxistische doctrine werpen zij Spaak, één der grootste Europese staatslieden van deze eeuw, uit

en grijpen zich vast, niet aan de realiteit van één verenigd democratisch Europa, maar aan de wensdroom van een socialistische continent. De illusie tegenover het verstoorde evenwicht.

De grootste taak na het Haagse Congres zal hierin bestaan, Europeanen en democraten, die het in principe eens zijn over alles, die een veilig en democratisch Europa wensen, tot elkaar te brengen. Eén Verenigd Europa – 250 miljoen mensen – is een macht, ook volgens moderne begrippen. Over twee “verenigde Europa’s” zal het historisch noodlot spoelen, zodra de krachten, die het evenwicht moeten herstellen, in beweging komen.